

LABORATORNÍ LISTY

č. 19/2022

Vážené kolegyně a kolegové,

v dnešním čísle laboratorních listů Vám přinášíme podrobné informace o konjunktivitidách. Příjemné čtení.

KONJUNKTIVITIDY

Konjunktivitidy představují skupinu onemocnění s velmi pestrými etiologiemi.

Původ slova konjunktivida pochází z latinského pojmenování spojivky – tunica conjunctiva a latinské přípony –itis, česky –itida, která označuje, že onemocnění má zánětlivý charakter. Spojivka je slizniční blána, která přechází na oční kouli a kryje zřetelou bělimu až po okraj rohovky. Prostor mezi spojivkou očních víček a bělimou se nazývá spojivkový vak.

Záněty spojivek lze dělit podle několika kritérií, která se vzájemně doplňují. Podle průběhu je dělíme na **hyperakutní** (kdy se příznaky onemocnění vyvíjejí během několika málo hodin po setkání s infekcí), **akutní** (příznaky se vyvinou obvykle během několika hodin až dnů, během týdne dochází k postižení druhého oka a netrvá déle než 4 týdny) a **chronické**, trvající déle než čtyři týdny.

Podle původce je v nejobecnějším měřítku můžeme rozdělit na **infekční**, jejichž původci jsou bakterie, viry, paraziti, plísňe, a na **neinfekční**, které vznikají z trvalého dráždění – například v souvislosti s alergiemi, případně s celkovými chorobami organismu.

Příznaky zánětu spojivek

- řezání oka
- zvýšené slzení
- bolest oka
- zarudnutí spojivek
- hnisavý výtok z oka
- svědění oka
- oteklé víčko
- světloplachost

Infekční konjunktivitidy

Dle etiologického agens dělíme konjunktivitidy na

- bakteriální konjunktivitidy
- virové konjunktivitidy
- parazitární konjunktivitidy

1. Bakteriální konjunktivitidy

Tento druh konjunktivitid je nejčastější v zimním období a na jaře. Zánět má hnisavý charakter, tvoří asi jen 5% všech zánětů spojivek.

Původci onemocnění: Streptokok, Hemofilus, Stafylokok, Neisseria gonorrhoe, Neisseria meningitidis. Na akutních konjunktivitidách se podílí především Streptokok, Hemofilus a Stafylokok. Projevuje se slzením, hlenohnisavou sekrecí, která slepuje víčka.

Chlamydiové konjunktivitidy

Původci onemocnění jsou: Chlamydia (chlamydophila pneumoniae), Chlamydia trachomatis, Chlamydia psittaci, Chlamydia pecorum.

Chlamydia pneumoniae je výhradně lidský patogen, ze všech druhů chlamydií je v populaci nejrozšířenější. S ostatními druhy chlamydií má méně než 10% homologie. Spolu s Chlamydií psittaci byla přearožena do rodu Chlamydophila.

Chlamydia pneumoniae se přenáší kapénkovou nákazou a také přímým přenosem. Při kapénkové naze se infekční aerosol uvolňuje z nosního sekretu, dále z horních a dolních cest dýchacích při kýchní, prskání a kašlání. Přímo se naze šíří znečištěnými předměty a nástroji, včetně rukou pacienta. Inkubační doba bývá 1 – 3 týdny, bývají opakované infekce.

Infekce způsobené Chlamydií pneumoniae jsou velmi vzácné u dětí ve věku 1 – 5 let. U dospělých způsobuje záněty horních cest dýchacích, je příčinou asi 5% primárních sinusitid, 4% bronchitid, 10% nosokomiálních pneumonií. Její působení se zřejmě uplatňuje i u endokarditid a myokarditid. Komplikací infekce může být infekční nebo reaktivní artritida. Stejně jako Mycoplasma

Institut laboratorní
medicíny

ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Cytologická laboratoř Dobřany s. r. o.
Žižkova 528, 334 41 Dobřany
Foniatřie, ORL, sluchadla s. r. o.
Husova 2796, 438 01 Žatec
HEMACENTRUM s. r. o.
Blahoslavova 18/5, 360 01 Karlovy Vary
HematoCentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary

Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz

pneumoniae, Chlamydia psittaci, Legionella pneumophilla a Coxiella burnetii bývá Chlamydia pneumoniae původcem atypických pneumonií. Původce můžeme určit na základě specifických protilátek proti elementárním tělískům Chlamydie pneumoniae, které prokazujeme mikroimunofluorescenční reakcí. Jedná se o protilátky IgM a IgG.

Chlamydia trachomatis je nejčastějším sexuálně přenášeným bakteriálním patogenem na světě a je původcem pohlavních chorob (STD – Sexual Transmitted Disease). Dle WHO každoročně vzniká asi 500 milionů nových případů STD a co je zážející, že přibližně 90 milionů těchto infekcí je připisováno bakterií Chlamydia trachomatis. Chlamydie působí jak oční záněty, tak záněty močové trubice, vejcovodů a děložního čípku. Infekce se přenáší vaginálním, orálním i análním stykem. Zdroj nákazy je nejvíce infekční prvních 10 dnů. Kromě přenosu přímo se může nákaza přenést i nepřímo – předměty osobní hygieny, které jsou kontaminované sekretem z očí nebo dýchacího traktu, nebo např. při koupání v bazénech. Rizikové faktory jsou nedodržování zásad bezpečného sexu a udržování kontaktu s více sexuálními partnery. Inkubační doba je 1 – 3 týdny.

Onemocnění u člověka způsobená Chlamydia trachomatis jsou:

- **Inklúzní konjunktivitida** – k zavlečení infekce do oka dochází po kontaktu s infikovaným genitálem.
- **Trachom** – především v zemích s nedostatečnou úrovní hygieny. Neléčený trachom vede k trvalé slepotě. Je nutná léčba ATB, většinou opakovaně.

Nejvíce ohroženou skupinou jsou mladí lidé jak homosexuálové, heterosexuálové, tak i bisexuálové. Chlamydia trachomatis je nejčastější příčinou neplodnosti u žen i u mužů. Cervikální chlamydiová infekce je v současné době považována za jeden z rizikových faktorů pro vznik karcinomu děložního hrdla ze skvamózních buněk (Squamous Cell Carcinoma – SCC). V dospělosti může Chlamydia trachomatis způsobovat akutní nebo subakutní folikulární konjunktivitidu, která může progredovat v Keratitis punctata. Ophthalmia neonatorum je také komplikací u dětí narozených infikovaným matkám. Lékem první volby je doxycyklin nebo azithromycin, u dětí clarithromycin či azithromycin.

2. Virové konjunktivitidy

Typickým virovým agens jsou adenoviry. Konjunktivitida jimi způsobená je vysoce infekční onemocnění a k jejímu přenosu dochází snadno, například již zmíněnými předměty osobní hygieny nebo přímým kontaktem s infikovanou osobou. Dalším druhem konjunktivitid jsou ty, které jsou způsobeny virem herpes (Herpes simplex jsou viry, které působí opar). Tento druh se projevuje zvětšením uzlin, na spojivce lze najít drobné váčky. Záněty spojivek způsobené virem jsou nejběžnější, jejich typickým příznakem je pocit „písku v očích“, což jistě každý někdy zažil. Herpetické viry mohou proniknout do CNS, může se vyvinout meningitida a encefalitida. Pacientovi hrozí poškození CNS, někdy s nevratným a trvalým postižením mozku, vedoucím ke ztrátě intelektu.

3. Alergické konjunktivitidy

Spojivka je místem, kde velmi často dochází ke styku alergenů s lidským imunitním systémem. Je to nasnadě, protože toto místo je vnějšímu světu relativně dobře otevřené. Pokud je organismus na daný alergen přecitlivělý, rozvíjí se alergické reakce.

Ta se nejčastěji projevuje svěděním, pálením, nadměrným slzením, otokem víček a spojivky nebo různým stupněm zbytnění rohovky. Sekret je v takovém případě vodnatý až hlenovitý, ale rozhodně ne hnisavý. Vyskytuje se buď sezónně, nebo celoročně. Spojivka při takovém druhu zánětu je bledá, svědí a pálí. Co se týká léčby, je nutná spolupráce s alergologem a nezbytné je vyloučení nebo alespoň maximální omezení styku alergenu s alergikem.

K zánětu dojde vlivem alergické reakce – alergen se naváže na buňky, konkrétně na žírné buňky, které mají v sobě váčky s látkami, které působí na okolní tkáň agresivně, pokud dojde k jejich vylití. A k vylití dojde právě po stimulaci organismu daným alergenem. Je tedy důležité používat zásadně svoje prostředky osobní hygieny, dbát na čistotu rukou, zbytečně „nemnout“ oči a v nepříznivých povětrnostních podmínkách se snažit maximálně své oči chránit.

Prevence zánětu spojivek

- Vyvarovat se kontaktu se zdrojem nákazy.
- Dodržovat hygienu rukou.
- Chránit oči před slunečním zářením, před větrem, před nadměrným vysušováním, před poléťavým prachem.

Konjunktivitidy mohou značně ovlivnit náš život. Je nutné, pokud možno, se jim vyvarovat, nebo alespoň omezit jejich nežádoucí účinky.

ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Cytologická laboratoř Dobřany s. r. o.
Žižkova 528, 334 41 Dobřany
Foniatrye, ORL, sluchadla s. r. o.
Husova 2796, 438 01 Žatec
HEMACENTRUM s. r. o.
Blahoslavova 18/5, 360 01 Karlovy Vary
HematoCentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary

Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz